

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

ایں سخنِ عشق است نئی از شاعر لیت
کئی خسان دانند این اشعار با
(آشکار)

مُرتَّب

قاضي علي اکبر درازي

جون ۱۹۷۹ء

۲۵۰

دفعہ دوم

۳
ہدیہ :- نئی روپیہ

حق واسطاً قائم

یارِ نصیب است عشق و مستی
ای زاهد با تو بادِ هستی

(اشعار)

تصنیف شده

سرتاج الشعراء شاهنشاہ عشق
حضرت سچل سرمست

پيايو آهي جو معرفت الٰهي جو بينظير گنج آهي ۽ مثنوي "عشق نامه" سنڌي معنيٰ
 بيت هن مرتب پيايو آهي - ساري دنيا ۾ ڪوبه شاعر عشق جي ايتري تفصيل ۾
 ڪري نٿو سگهي جيتري هن مثنوي ۾. تصنيف تيل آهي - هي مثنوي "گدا ۱۰۰۰"
 هن سلسله جوتيون نمبر ڪتاب آهي -

اذان سواءِ ٻيون ۾ مثنويون "تارنامه" ۽ "درد نامه" سنڌي معنيٰ سان هن مرتب
 کي تيار ڪري رکيون آهن ۽ سلطان العاشقين "حضرت سني قبول محمد" دوم جي
 وائچ حيات پڻ کي تيار ڪري رکي آهي - جيڪڏهن درگاه شريف جي طالبن هٿ افزائي
 ڪئي ته اهي ٽيئي ڪتاب فوراً ڇپايا ويندا -

باقي رهيل ٽي مثنويون راتر نامه ، وصلت نامه ۽ رهنما ۾ پڻ ڇپايون
 پون آهن - آخر ۾ ايم - ڊي - لالا صاحب ٺاٺڙي (باني) پيپل سرپرست اٽڪلي
 شڪرگڙاري ڪجي ٿي جنهن صاحب جي هٿ افزائي سان هن بندي ۾ هن
 عيف سر ۾ ڪتابن کي ڇو شوق پيدا ٿيو آهي -

الفخير - زوار قاضي علي اڪبر درازي

گدازنامه

۱. آن خدا موجود در هر جای است
۲. آن خدا موجود اندر هر مکان
۳. اسما و الارض باشد نور او
۴. آن خدا موجود اندر کائنات
۵. آمده ظاهر بنام مصطفی
۶. حکم جاری کرده در نامه شریف
۷. آن محمد آن احد باشد یکی
۸. چون بی منطق اشاره او نمود
۹. آمده موج ز دریای گران
۱۰. منیخم اعنا از این مکتوب را
۱۱. نام این نامه گداز نامه شد
۱. آن خدا مشهود ستر پایا بیس
۲. آن بود معبود اعیان و نهان
۳. هست حق ذاکر و مذکور او
۴. این همه باشد صفات پاک ذات
۵. بالیقین دانستن است ذات خدا
۶. بر خود آورده همی پاک صحیف
۷. بالیقین دانی نیائی در شی
۸. بر رخ من خاص در گنج کشود
۹. میکنم از موج آن علم بیان
۱۰. جان داده بر دم محبوب را
۱۱. در گداز و جسم جان و جام شد

مثنوي گداز نامه (سندي ترجمه)

۱. خداوند کريم هر جا موجود آهي - به اهو مٿي کان پيرن تاءِ حاضر ناظر آهي.
۲. اهو خداوند کريم هر مکان ۾ موجود آهي - به اهو ظاهر باطن ۾ عبادت جي لائق آهي.
۳. زمين ۽ آسمان تي هن جو نور آهي - اهوئي بيشڪِ داکر ۽ مذکور آهي.
۴. اهو خدا ساري کائنات ۾ موجود آهي - اها هن پاک ذات جي صفات آهي.
۵. هو محمد مصطفیٰ جي نالي سان ظاهر ٿي آيو - يقين سان سمجه ته محمد صلعم خدا جي ذات آهي.
۶. هن نامه شريف ۾ پنهنجو حڪم جاري ڪيائين - ۽ پاڻ تي ئي اهو پاڪ ڪتاب نازل ڪيائين.
۷. محمد صلعم ۽ خدا هڪ آهي - تون ان تي اعتبار ڪر ۽ شڪ نه آڻ.
۸. جڏهن انهيءَ ڳالهيندڙ مون کي اشارو ڪيو ته مون منجهه هن جي خاص گنج جو درو ازو ڪئي پيو.
۹. هن جي بي پايان درياھ جي موج مون تي چڙهي آئي ۽ انهيءَ موج منجهان مان هيءُ بيان ظاهر ڪيان ٿو.
۱۰. مان هن ڪتاب کي شروع ڪيان ٿو - ۽ مان پنهنجي جان پنهنجي محبوب کي سپرد ڪيان ٿو.
۱۱. هن نامه جو نالو گداز نامه ٿيو - جسم ۽ جان ۽ جام ان ۾ محو ٿي ويو.

۱۲. من نمی گویم گویا او بود من نمی جویم جویا او بود
۱۳. برفت آرد روی بسوی آفتاب می گذازد محو گردد گشت آب
۱۴. اصل آن آب است آب برف برف آن آب است بشتنوا این حرف
۱۵. چون هستی خود بیاید برف گشت چون گذاز برف از هستی برفت
۱۶. صد تصرف زو شد بعد از گذاز گشت کار او سبزه ها کرده فراز
۱۷. بعد از آن آب شد برف برفت گاه جاری آب گاه بند گشت
۱۸. آب بسته همچنان چون بنده ایست آب جاری خواهد فرخنده ایست
۱۹. ای پسران برف آن آب است یک چونکه بد است آنکه متاب است یک
۲۰. جسم و جان در راه موی کن گذاز تا شوی در هر دو عالم سرفراز
۲۱. جز گذازی نیست کار عاشقان کن گذازی خوشتن ای مهربان
۲۲. کنی شوی واصل بجز این تن گذاز فی شوی تو جز گذاز آگاه راز
۲۳. چون بعد از آب شد گشته جباب چون جباب محو شد گردید آب
۲۴. آن جباب در بحر گردید بین گذاز خود شود دریایی باموج دراز
۲۵. سر بیایی کشد نامش جباب باز شد بعد از گذازی بحر آب

۱۲- مان نغو بوليان يرا هو بولن وار د تو بولي. مان نغو بوليان يرا هو بولن وار د تو بولي.

۱۳. برف جڏهن سڄڻ ڏانهن تي منهن ڪري، تڏهن ڳري وڃي ٿي ۽ پاڻي ٿي وڃي ٿو پوي.

۱۱۰. اصل اُهو ڀاڻي هونهن ڀاڻي مان برف نهي. برف اُهو ساڳيو ڀاڻي آهي، هي فقط سمجه.

۱۵. جڏهن هٿ ۾ آئي ته برف ٿي. جڏهن وري ڳري ويئي ته هنجي هستي هلي ويئي.

۱۶۔ گرٹ کانپور ہن مان سوین کہرتیا۔ اُن مان کیسی کیتون ۽ سبز لون آباد تیون۔

٤٠- يورٺ اهو پاڻي ٿيو ۽ برف هلي ويئي. ڪڏهن پاڻي ٿو ٿئي ڪڏهن برف ٿئي ٺهي.

۱۸۔ جميل ڀاڻي (برف) ٻانهي جي منڍ آهي. گبريل ڀاڻي مالڪ حقيقي جي مثال آهي.

۱۹۔ اي پٽ! اهو پاڻي ۽ برف هڪ شئي آهي۔ جئين چنڊ ۽ سج هڪ آهي۔

۲۔ تون پنهنجو جسم ۽ جان الله جي رالا ۾ ڳار۔ ته ٻنهي جهان ۾ تون سرفراز ٿيڻ۔

۲۱۔ پاڻ ڳاڙڻ کان سواءِ عاشق جو ٻيو ڪم ناهي ۔ (ي مهربان ! تون پاڻ کي ڳار۔

۳۳۔ جان جي فنائي کان سواءِ تو واصل با الله ڪيئن ٿيندين۔ ۽ نه فنائي کان سواءِ

تو کي راز جي خبر پوندي.

۴- پايي ۽ کان جدا ٿي قوتو ٿئي ٿو۔ جڏهن قوتو ٽوڙي ٿو ته وري پاڻي ٿئي ٿو۔

۳۴. اهو ٿو ٿوري جڏهن دريا لاڳي ٿو ته وري خود دريا تي چوليون هڻي ٿو.

۲۵۔ جڏهن هوسرڪشي ڪري توهن جو نالو توڻو سڌجي ٿو ڳرڻ کان پوءِ

وړي ساګي يا ېي ټټي تو.

۳۰ در میان بنده موی افشرد این تو بچشم حیرت انجبا بسین
۳۱ در بحر توحید خود را غرق کن تاروی در بارگاه دوا المن
۳۲ تو با تش عشق خود را خاک ساز تا تو گردی از تذر شاه باز
۳۳ چون نمک در آب آمیزان شود آن نمک بعد از گدازی کمی بود
۳۴ چون وجود آن نمک گردد گداز آب گردد آن زمان ای پاکباز
۳۵ عبد چون در ذات پاک حق برقت ای خدائی یک شه از غیر رست
۳۶ چون سهاگه سیم را سازد گداز عشق تن را میسند هم محو باز
۳۷ آن سهاگه تو نگاه پیردان یاعتیایات خدا تا اثر دان
۳۸ این وجود همچو سیم استای پسر عشق گردد چون سهاگه بهر در
۳۹ هر کس در ره خدا خود را گذاخت این فنا موی بقا باقی شناخت
۴۰ ای برادر بخته گل را گداز سر بکش از نیاز باشی بی نیاز
۴۱ بود شخصی دلبری با اسپ داشت از برای آب نوشانی بتاخت
۴۲ بر کناره او دریائی رسید آب نوشانید و او را پس بدید
۴۳ ناگهان موجب درون دریا برد سوار او را در بحر اعظم کمی رسد

۲۶. الله جي ۽ ٻانهي جي وچ ۾ اهو فرق آهي. تون خير ناهي اکين سان اهو ڏس.

۲۷. وحدت جي درياه ۾ تون پاڻ کي غرق ڪر ته تون الله جي حضور ۾ وڃي پهچين.

۲۸. تون پاڻ کي عشق جي باهه ۾ مٽاڪ ڪر. ته شڪري مان شهباز بڻجي پوين.

۲۹. لوڻ جڏهن پاڻي ۾ ملائي ٿو. اهو لوڻ ڳوڻ کان پوءِ ڪاٿي رهي ٿو؟

۳۰. جڏهن ان لوڻ جو وجود ڳري ٿو. ته اي پاڪباز! اهو پاڻي بڻجي ٿو پوي.

۳۱. ٻانهو جڏهن الله جي ذات ۾ ملي ٿو. اي خدا آئي رت خاص سڀيل سر مست! تڏهن

هو هڪ شئي ٿو ۽ غير کان چٽي ٿو.

۳۲. جنهن سهاڳو چانديءَ کي ڪاري ٿو. تنهن عشق جو سحر ڪي ڪاري ٿو.

۳۳. اهو سهاڳو مرستند جي نظر سمجهه. يا الله جي عنايت جو اثر سمجهه.

۳۴. اي پٽ! هي جسم چانديءَ جي مثال سمجهه ۽ عشق کي سهاڳو ڪري سمجهه.

۳۵. جنهن پاڻ کي الله جي راهه جي راهه ۾ فنا ڪيو. سو ناهي درجي کان بچائي درجي کي وڃي ڏسيو.

۳۶. اي ادا تون هن مٽيءَ جي بوتلي کي ڳار. نياز منجهان پاڻ کي ٻاهر ڪڍي بي نياز بڻج.

۳۷. هڪ ڏر شخص هو جنهن جي گهوڙي سان دل هئي هنکي پاڻي پيارڻ لاءِ ڊوڙائيندو ويو.

۳۸. ڪناري کان اڳتي درياهه ۾ ويو. پاڻي پياري هن کي والين تي وريو.

۳۹. مگر اوچتو هن کي درياهه جي چولي گهلي ويئي. هينئر سوارانهي ڏوي درياهه ۾

هن کي ڪيئن پهچي؟

۴۰. اندون دریا پیش غرق شد
 دید این احوال سوارش نمره زد
۴۱. خولش را انداخت در کبر عتیق
 تا برگردد او عثمان آن غریق
۴۲. یک اسبش تا ز دستش دور رفت
 سوار او صد غوطه خورده باز گشت
۴۳. چون به موجان موج آن شهنش قنادر
 پس بدید یاتند باز و برکشاد
۴۴. غوطه خورده بر کماره در رسید
 ناگهان از تنگ یک دیو ولد دید
۴۵. همچون قلعه سخت آن دیو را بود
 رفتن آنجایی سبب شد شمار بود
۴۶. عاقبت در درون دیوار رفت
 جسم او گداخت هم از خود رفت
۴۷. جسم او شد آب کلی شروران
 مویها در موج میزد اندران
۴۸. چند مدت بود او مالا مال
 خلق می نوشید ز آن آب زوال
۴۹. جسم او اندر گدازی آمده
 از گدازی سرفرازی آمده
۵۰. چون از آن دیو شد آب روان
 جسم دیگر گشت پیدا از اندران
۵۱. نام او گردید سلطان عارفین
 هر که گویند شاه عاشقین
۵۲. ای پسر از اسرار این آگاه شو
 زانکه از عیدی و تواند شو
۵۳. فکر کن گیسری پس احوال را
 تا گذری غیر قسیر و قال را

هنجو گهوڙو درياھ ۾ غرق ٿي ويو. اهو حال ڏسي سوار ڊانهون ڪرڻ لڳو.

ڀاڻ هو انهي درياھ ۾ گهري پيو ته هو ٻڌل گهوڙي کي واڳ کان ڇڪي اچي.

مگر گهوڙو هن کان گهڻو پري هليو ويو. هو سوار غوطا کائي واپس اچڻ لڳو.

جڏهن اهو شخص درياھ جي ڇولين ۾ پيو ته ٽڪيون ٻانهون هڻڻ لڳو.

آخر غوطا کائيندڙ اچي ڪناري تي پهتو. اوچتو هن پٿر جي ديوار ڏٺي.

اها ديوار ڪوٽ وانگر سخت هئي. بنا ڪنهن وسيلي جي هن کي اتان لنگهڻ ڏکيو هو.

نيٺ هوائي ديوار مان ٽنگهي ويو. هن جو جسم ڳري ويو ۽ هو خودي کان آزاد ٿيو.

هن جو جسم سارو پاڻي تي ويو ۽ هن لڳو. ڇولين تي چوليون اندران هڻڻ لڳو.

ڪجهه مدت کانپوءِ هو مالا مال ٿي ويو. خلق اتان ٻي روپ ڀرياڻي تي پيٽو.

جسم ان جو سارو ڳري ويو. ڳرڻ کانپوءِ هن کي سرفرازي نصيب ٿي.

جڏهن انهي ديوار منجهان پاڻي جاري ٿيو ته ٻيو اندران ٻيو جسم پيدا ٿي پيو.

ان جو نالو سلطان عارفين سڏجڻ لڳو. سڀڪو هن کي عاشقن جو شاه چوڻ لڳو.

اي پٽ! انهي اسرار کان واقف ٿئي. انهي ڪري عبد مان الله بڻجي.

تڪر ڪري انهي احوال کي هٿ ڪر ته تون ٻي قیل قال کان چٽي پوين.

۵۲. خویش را در یاب تو گیتی گیتی گیتی و چپه - تون
۵۵. این قبائی جسم را تو دور کن خویش را یک بار چوین تصور کن - من
۵۶. نواجیه منصور شاه عاشقان و تو او داند جمله عارف - منفه
۵۷. خویش را در عشق بردار آورید از جماعت عاشقان او هر که - عشق
۵۸. کرد عریان در جهان شمشیر عشق اندرین کونین کرده سیر - عشق
۵۹. آن جنید و شبلی حاضر بودند حال او دیده همه حیران - شیخ
۶۰. بود عزان شیر در آن جانگاه شاه او بود همه دیگر - هوا
۶۱. در طریقی عاشقی او داد سر کرد آن عاشق ز جسم و جان - عشق
۶۲. پاک شد از جسم و جان پاک شد تا مرش همچون بروج افلاک - پنهانی
۶۳. خود شناس و خود شناس خود شناس دور کن از خویش این عبد - پای کی
- کیستم من کیستم من کیستم - در تحریر مانده ام تا چیتیم
۶۴. این همه اعضاء بر زیر پا بست هم قدم از نیستی بالا - همی سپید
۶۵. پاک خیالت اندون دیده بنه دید و رابشناس غیرش را - پاک
۶۶. جسم پس کن دیده بار پیش کن هم سر اموشی ز جسم خویش - جسم کی

تون پنهنجي خبر له ته تون ڪير آهين. تون ڪير آن تون ڪير آن ۽ تون ڇا آهين.

هن جسم جي دٻين کي تون دور ڪر. پاڻ کي تون هيءَ ڪر منصور بڻاء.

منصور عاشقن جو بادشاهه آهي. سڀني مارفن کي هن جو قدر آهي.

عشق ۾ هن پاڻ کي سوئي تي چاڙهيو. عاشقن جي ٽولي ۾ پنهنجو سر بلند ڪيو.

عشق جي اگهاڙي تار جهان مڪڙي ڪيائين. ۽ ٻنهي جهانن ۾ عشقن جو سير ڪيائين.

شيخ حنيد ۽ شبلي اتي حاضر هيا. هنن جو هيءَ حال ڏسي سڀ حيران ٿيا.

هو اتي گجند ٿيڻن هن هو. هو بادشاهه هو ۽ پيا سڀ هن جا سپاهي هيا.

عشق جي طريقه ۾ هن سر ڏنو. هن عاشق پنهنجي جان ۽ جسم کي فنا ڪيو.

پنهنجي جسم ۽ جان کان هو پاڪ ٿيو. هن جو سر آسمان جو ستارو ٿي پيو.

پاڻ کي سڃاڻ، پاڻ کي سڃاڻ، پاڻ کي سڃاڻ. هيءَ ٻانهپ وارو پوش پاڻ تان لاهي ڇڏ.

مان ڪير هان، مان ڪير هان، مان ڪير هان، انهيءَ ڇٽي ڇٽي مان ڇا آهيان

(سبق ۲)

هي سڀ اعضاء تون پنهنجي پير هيٺان رک. ۽ نيسي کان تون پنهنجو قدم مٿي رک.

پاڪ خيال پنهنجي ديد ۾ رک. پنهنجي ديد کي سڃاڻ ۽ غير نه رک.

جسم کي پوئتي ڪر ۽ اکيون اڳتي ڌر. پنهنجي هن جسم کي وساري ڇڏ.

۷۹. فهم کن ازین رموز آگاه شو از گدازی در تصور شاه شو
 ۸۰. شاه گر آن عبده نموده است عامیان را راه این نموده است
 ۸۱. گر بگوید شاه خود را بنده ام لیک آن شاه را دانسته ام
 ۸۲. دیگران را بعد گفتن چه مجال شاه اعظم هست با درجه کمال
 ۸۳. عارفان "انا احمد" دانسته اند صدر کرد خدمت آن شهه بسته اند
 کیستم من کیستم من کیستم در تحیر مانده ام تا چیستیم
 ۸۴. تا که بچپه مرغ در بقیه بود آن کجاسوی هشا بالا پرد
 ۸۵. بعد مدت چونکه بقیه بشکند مرغ در پرواز آید پرزند
 ۸۶. می کند پرواز آن مرغ بلند ستکاری یافت از قید گمندی
 ۸۷. پس بود آن مرغ صاحب اختیار تا کند پرواز هر سو هر دیار
 ۸۸. چونکه در بقیه بود پرواز کن نفس ها و سوز و صدا و از کنی
 ۸۹. ای پسر این جسم چون بقیه شکن تا کنی پرواز سوزی ذوالمن
 ۹۰. مرغ هستی کن یقین بقیه نی خویش را بشناس هم تا تو کنی
 ۹۱. لیک از نادانی بقیه شدی چون بلانای روی مرغ شدی

۷۹۔ سبھ رک هن رزمان واقف ٿي۔ پاڻ ڳاري بادشاهه ٿيڻ۔

۸۰۔ انهيءَ بادشاهه جيڪڏهن پاڻ کي ٻانهو سڏايو آهي۔ ته اها عام ماڻهن کي ڏاڍا تائيل آهي.

۸۱۔ اگرچہ اهو بادشاهه پاڻ کي بندو توڇو آئي۔ مگر مان اُن شاهه کي سڃاڻو آهي ته هو بندو نه آهي مگر ذاتِ حق آهي.

۸۲۔ ٻين کي چا مڃال آهي جو هن کي عبد (ٻانهون) سڏن۔ انهيءَ شاهه جو اعليٰ شان آهي.

۸۳۔ عارفن ”انا احمد“ جي مام سمجهي آهي۔ تنهن ڪري انهيءَ شاهه جي غلامي سرتي کنبي.

آهي۔ رسولِ پاڪ فرمايو آهي ”انا احمد بلايم“ مان ۾ ڪا سواءِ احمد آهيان يعني احمد آهيان.

مان ڪيرهان، مان ڪيرهان، مان ڪيرها۔ انهيءَ حيثيت ۾ آهيان ته مان چا آهيان

————— (سبق ۵) —————

۸۴۔ جيتائين پکي جو بچو آئي اندر آهي۔ تيتائين هو هوا ۾ ڪٿين اُڏامندو۔

۸۵۔ جڏهن هو اُڏو ٿيڻي ٻاهر نڪري ٿو۔ ته هن ڪنڀ ڪپڙي اُڏامي ٿو۔

۸۶۔ پوءِ اهو پکي مٿي اُڏامي ٿو۔ جڏهن هو انهيءَ آئي جي قيد مان آزاد ٿئي ٿو۔

۸۷۔ پوءِ اهو پکي اختيار جو مالڪ آهي۔ جنهن طرف جنهن ولادت وٽس ته اُڏائي وڃي ٿو۔

۸۸۔ جيڪڏهن آئي مڀندڙي ها ته پوءِ ڪٿين اُڏامي ها۔ پوءِ هو سوز جون ٻوليون

ڪٿين ٻولي ها۔

۸۹۔ اي پٽ! هيءُ جسم آئي وانگر بچ۔ ته پوءِ الله تودانهن اُڏامي سگهين۔

۹۰۔ تون پکي آهين يقين ڪر ته تون اُنو نا هين۔ تون پاڻ کي سڃاڻ ته تون ڪير آهين۔

۹۱۔ مگر نادانيءَ کان تون اُنو ٿيو آهين۔ مگر جيڪڏهن تون ڏاڏا ٿين ته

تون اهو پکي آهين۔

۹۲۔ هيءُ اشارو رسولِ پاڪ صلعم توهان آهي.

- ۹۲ مرغ تو دریائی اعظم بوده کئی تواند رجائی این سروده
- ۹۳ سوتی آن دریاہ کئی پرواز تو تابفتد در جهان آواز تو
- ۹۴ چون بندی خود سراموشی کرده پسند این کار ناخوش کرده
- کیستم من کیستم من کیستم - درخت سیرمانده ام تا چیتم
- ۹۵ نام یک شهر بہالہ گفته اند رفتن آنجا محالہ گفتہ اند
- ۹۶ برف می بارد در آنجا بسی رفتن آنجا نیست مقدوری کبی
- ۹۷ ہر کسی طالب بود آنجا رود گر رودستی خود را رعد
- ۹۸ بگیلند پیوند از پیوند خویش عشق خود را سازد آئینہ کیش
- ۹۹ دل گذرد از دنیا دینی از دو گیتی باشد او سر دغنی
- ۱۰۰ اسپ چابک می دہند در دست او طالب بر اسپ چابک سوار شو
- ۱۰۱ کرد طالب اسپ چابک نہیران رفت اندر برف آندم بی گمان
- ۱۰۲ چون در آن برف عیق او رسید خود را در آنجا میچیز برف ندید
- ۱۰۳ اسپ چابک با سوار در آنجا گذشت جسم و جان بگذاخت با جانان خست
- ۱۰۴ بادشاہ نبود از لطفت عجب کز طفیلی دوستانہ بی سبب

۹۲. تون انهيءَ وڏي درياءَ جو پکي آهي. تو پاڻ کي هن قيد ۾ چوڻا سايو آهي.

۹۳. تون انهيءَ درياءَ ڏانهن اڏامي وڃ. ته ساري جهان ۾ تنهنجو آواز بند ٿئي.

۹۴. تون پنهنجي بلندي ۾ وساري آهي. ۽ هيءُ ان وڏو ڪم تون چو پسند ڪيو آهي.

مان ڪيرهان، مان ڪيرهان، مان ڪيرهان. انهيءَ حيرت ۾ آهيان ته مان ڇا آهيان

(سبق ۶)

۹۵. هڪڙي شهر جو نالو هاليه چوڻ ٿا. انهيءَ جاءِ تي ويڻ مشڪل چوڻ ٿا.

۹۶. اُتي برف گهڻي پوي ٿي. اُچي ڪنهن جي وڃڻ جي پيڻي ناهي.

۹۷. جيڪو ان جو طلبگار هوندو اهو اُتي ويندو. جو ريدو سو هستيءَ کان آزاد ٿيندو.

۹۸. اهو پنهنجو سوراڳا ٿو ٿي ٿو چي ٿي. عشق کي پنهنجي ايمان جي آڙي ٿو ٻڌي.

۹۹. جو پنهنجي دل ڪمپي دنيا کان سرد ٿو ڪري. اهو پنهنجي جهان ۾ تونگرتو ٿئي.

۱۰۰. چست گهوڙو هن کي اُتي ملي ٿو. اِي طالب! تون چست گهوڙي تي سوار ٿئي.

۱۰۱. طالب اهو ٿو گهوڙو پنهنجي ران هيٺيان ڪيو. بيشڪ اهو انهيءَ دم برف ۾ ويو.

۱۰۲. جد هن هو انهيءَ برف ۾ پهتو. ته هن برف کان سواءِ اتي ٻيو ڪجهه نه ٿو.

۱۰۳. چست گهوڙو سوار سميت اتي ڳري ويو. جسم ۽ جان ڳاري پوءِ دوست سان هڪ ٿيو.

۱۰۴. اِي بادشاهه! پنهنجي نطف ۾ ڪو عجب ڪونهي. جو پنهنجن پيارن جي مدد ڪو

بنا ڪنهن حيلي جي.

۱۰۵. متسلک در ملک غنا قسم کنی
بی نیاز از جمله آفت کم
۱۰۶. ای پیر این راه مشکل تر بود
جسم دجان بگذاز جز پاسبان
۱۰۷. رفتن آنجا جسم را بگذاختن
در گدازی سربازان یافتن
- کیستم من کیستم من کیستم
درختی رمانده ام تا چیتیم
۱۰۸. در صدف دری یگانه جبار کرد
اندویش آن گوهر غوغائی کرد
۱۰۹. آن صدف را بشکن و گوهر بیاب
گر تو باز رگمان باشی کامیاب
۱۱۰. گوهری را آن صدف باشد حجاب
دور کن آن پرده را زودی بشکند
۱۱۱. گوهر بی قیمت است اندران
گر بدست آری شوی شاه زماران
۱۱۲. آن صدف این جسم باشد ای پسر
بشکنی یک بارگی شو پسر
۱۱۳. جز شکستن آن صدف گوهر کجا
مانده در پرده تو من و
۱۱۴. زین تنی فانی بیرون شو سر برآر
تا بقایابی وجودت را گدا
۱۱۵. با وجود کئی خدا حاصل شود
بی وجود باش تا داصل شود
۱۱۶. ترک کن این جسم در راه خدا
تا شوی در هر دو عالم پادشاه
۱۱۷. هر چه کارت با این تن است کار نیست
کئی بود عاشق مرش بر از نیست

۱۰. مون کي عاشقن جي سلڪ ۾ گندي چڙين ۽ سڀني آفتن کان مون کي آزاد ڪرين .
 ۱۱. اي پٽ ! هي رستو د اڍو ڏکيو آهي . جسم ۽ جان ڳاري سبي ۽ پيرن کانسواءِ رهيو آهي .
 ۱۲. جسم کي ڳاري آئي ويٺو آهي . جيڪڏهن جسم کي ڳاريندين ته جانب جو راز ٿو کي هٿ ايندو .

مان ڪيرهان، مان ڪيرهان، مان ڪيرهان . انهي حيرت ۾ آهيان ته مان ڪي آهيان .
 (سبق ۷)

۱۰. سڀ جي پيٽ ۾ بي بهاموتي آهي . انهي موتي تي اچي هل مچايو آهي .
 ۱۱. انهي سڀ کي بچ ۽ موتي هٿ ڪر . جيڪڏهن ٿو کي ڪامياب سوڍا ڪر ٿو آهي .
 ۱۲. ايسا سڀ انهي گوهر اندر پڙدو آهي . انهي پڙدي کي تون جلدي هٽاء .
 ۱۳. اندر بي بها گوهر آهي . جيڪڏهن تون اهر هٿ ڪرين ته وقت جو بادشاهه ٿي پوين .
 ۱۴. اي پٽ ! ايسا سڀ هي بدن آهي . هڪ دفعو اهو بچ ته ڪامياب ٿئين .
 ۱۵. انهي سڀ جي پيڇڻ کانسواءِ گوهر هٿ نه ايندو . تون بيا ئي جي پڙدي اندر پيل آهين .
 ۱۶. هن فاني جسم کان ٻاهر نڪري سر بلند ڪر . جيڪڏهن بقا مائڻ گهرين ته جسم کي ڳار .
 ۱۷. هن خاصي جسم سان خدا ٿو کي ڪيئن ملندو ۽ پنهنجي وجود کي ڦٽو ڪر ته خدا مليئي .
 ۱۸. هن جسم کي الله جي راه ۾ ڦٽو ڪر . ته پوءِ تون پنهنجي جهان جو بادشاهه ٿين .
 ۱۹. جيڪو هن جسم سان ڪم آهي سو صحيح ڪونه آهي . اهو عاشق ڪيئن سڏبو جنهن جو سر سولي ته نه چڙهي .

کیستم من کیستم من کیستم در تختیر مانده ام تا چیتیم

- ۱۱۸- این سوز فاکي ببا شد پُر ز آب آب آید تا نجر و داو خراب
- ۱۱۹- این سبو تو نیستی آبی تویی این سبو بشکن بکش سر از د
- ۱۲۰- تن سبو بپوده آتش پاک ذات ذات را گم کرده اندر صفا
- ۱۲۱- ای لپیر خود را سبو چه کرده کنی سبو اندر میان آور
- ۱۲۲- تو سبو چه نیتی هستی تو آب تویی ابری تو هستی آفتاب
- ۱۲۳- چون در آوَل بباری بپوده در میان یاله شده نموده آ
- ۱۲۴- ای کدایمی باد در راهش وزید تا که ز آب تمام یاله شد پید
- ۱۲۵- یکدُتِ آوَل آب آخر آب بود ساعتی آن شکل دیگری ب
- ۱۲۶- ای پسر این جسم را بگذاختی سونی آن ذات منزه تا
- ۱۲۷- سدا سکن در بود این جسم تو بشکن تایی شوی سلطان
- کیستم من کیستم من کیستم در تختیر مانده ام تا چیتیم
- ۱۲۸- شیخ جانی چون بدید اسرار را محو کرده و پس همه گفت
- ۱۲۹- پیش این مسأله کتب ساخت بعد از آن کتب کلی روی تاده

مان کيرهان، مان کيرهان، مان کيرهان. انهيءَ حيرت ۾ آهيان ته مان ڇا آهيان

(سبق ۸)

۱۱۸. هيءُ مٿي جو دٻو پاڻي سان ڀريل آهي. جيستائين هن ۾ پاڻي پوندو ته خواب ٿيندو.

۱۱۹. تون دٻو ٺاهين تون پاڻي آهين. اهو دٻو تون ۾ ڇڏي کان مٿو ٻاهر ڪڍي.

۱۲۰. جسم دٻو آهي ۽ پاڻي پاڪ ذات آهي. تو ذات کي صفات ۾ گم ڪيو آهي.

۱۲۱. اي پٽ! تو پاڻ کي گهڙو ڇو ٻڌايو آهي. ڇو گهڙي کي وڃي ٺهندو اٿئي.

۱۲۲. تون گهڙو ٺاهين تون پاڻي آهين. تون ڪڪر ٺاهين تون سج آهين.

۱۲۳. پهريان ڪڪر مان پاڻي ٿو وسي. پوءِ وڃي اهو گهڙو ٿئي ٿو پوي.

۱۲۴. اهڙي ڪاٺ وڃي لڳي ٿي. جو پاڻي منجهان ڳري وڃي پوي ٿي.

۱۲۵. مگر پهريان به پاڻي هو ۽ پوءِ به پاڻي ٿيو. وڃي ٿوري دير لاءِ ٻي شڪل بڻجي پئي.

۱۲۶. اي پٽ! جڏهن هن جسم کي ڳاريندين. تڏهن انهيءَ پاڪ ذات کي رسندين.

۱۲۷. هيءُ جسم سڪندر بادشاهه واري ديوار آهي. اها ديوار ۽ صبح ته بادشاهه ٺهين.

مان کيرهان، مان کيرهان، مان کيرهان. انهيءَ حيرت ۾ آهيان ته مان ڇا آهيان

(سبق ۹)

۱۲۸. جڏهن شيخ جاکي هن اسرار کي ٺٽو. تڏهن هن گفتار کي بند ڪري ڇڏيو.

۱۲۹. پهريان من مشن جا ڪتاب ٺاهيا. پوءِ هن ڪتابن کان منهن مٽي ڇڏيو.

۱۴۲. روی چون کافوری سویی با آرد باد گرد و جسم کافوری رود
 ۱۴۳. یک وجودی گرد با یادای سپر
 ۱۴۴. ذات گرد و بگذرد او از صفات
 ۱۴۵. مانده تفصیالش کنم و نی بیان
 ۱۴۶. دان بدان این راه راست است
 کیستم من کیستم من کیستم - درختیست مانده ام تا چسبم
 ۱۴۷. سالها بودم مسلمان و نیکوکار
 ۱۴۸. در وظائف و ردهم شامع بودم
 ۱۴۹. زنده بودم یافت می کشیدم روزها
 ۱۵۰. سالها اندر عبادت بوده ام
 ۱۵۱. ذکر الا الله میکردم بسی
 ۱۵۲. پس بخدمت پیر عبادت شدم
 ۱۵۳. در محبت تو میدمار غوطه داد
 ۱۵۴. عشق افزون با فقر ادا کرد
 باد گرد و جسم کافوری رود
 از رموزی اسرار این یابی خبر
 گشت او بی جسم در کائنات
 آن بیان بس مشکل آید بر زبان
 ای عزیز زین طریق باش آگاه نیز
 تا بداند تسبیح می کردم شمار
 سویی مسجد و زشب مانع بودم
 بدنه معلومت حقیقت سوز
 هم بطاعت و تقاوت بوده ام
 آنسرین میکرد مارا هر کسی
 تا که هر نیکی و بدی را پا زدم
 در دلم آن مایه دردی نهاد
 خاطری ویرانه ما آباد کرد

۱۵۵. دینداری را سراموشی نمود
 ۱۵۶. آن مسلمان کی کجا من هم کجا
 ۱۵۷. از وجودی رستگاری یابم
 ۱۵۸. تا درون و رطبه عشق انداخته
 ۱۵۹. جسم خاکی را چنان ادا کرد گم
 ۱۶۰. مویهائی دریا میسار دبی
 ۱۶۱. موج بعضی خون پر خونی بود
 ۱۶۲. آب و خونت تیزان تیز شد
 ۱۶۳. پیر ما اندک آن دریائی زد
 ۱۶۴. از توجه جسم خاکی گم شده
 ۱۶۵. کس نداند گردش احوال ما
 ۱۶۶. زیر پا آری تو مشت خاک را
 ۱۶۷. در اول این مشت خاکی دو گن
 ۱۶۸. بعد از آن این هر دو می باشد یک
- از مذاهب کیش ما را در راه
 حسن آن محبوب باشد جا
 سرزدین و کفر ایمان
 دل ز خیالات دیگر پر دانه
 دل نماده آنجا نماده هیچ
 یک بساید بر سر آن هر که
 اندران موج نه هر کس می
 آب خور از سرخی آمیز شد
 فی رجا فی خوف هم فی نیک
 آن شده تا هر چه بوده او
 پیر عبدالحق هادی
 تاری یک بارگی آن پاک
 که این حجاب اکبر است و ما
 اندرین معنی نیاری هیچ

۱۵- هن ڏيندڙي مون کان وساري ڇڏي. ۽ دين مذھب کان مون کي ٻاهر ڪڍي ڇڏيو.

۱۶- ڪٿي مان رھيم ڪٿي مسلمان رھي. محبوب جو حسن جا بجا ڏسڻ ۾ آيو.

۱۷- هن ڄڻ کان مون کي چوڻ ڪارو مليو. ۽ مان دين ايمان ۽ ڪفر کان آزاد ٿيڻ.

۱۸- هن مون کي عشق جي ڪُن ۾ ڌوڙو. جنھن ڪري منھنجي دل غير خيالن کان آزاد ٿي.

۱۹- هن منھنجي خاڪي ڄڻ ڪي اھڙو گھر ڪري ڇڏيو. جو اُتي نہ دل رھي ۽ نہ دم رھيو.

۲۰- درياھ جو موهان گھڙيون پيدا ٿيون. ۽ ھڪ ٻئي جي مٿان موجاڻ اچڻ لڳيون.

۲۱- بعضي ان تي خوني لھرون ھيون. انھن لھرن ۾ ھر ڪو وڃي نہ سگھندو.

۲۲- هن جو پاڻي خون کان بہ تيز هو. ڇوڪ خون ۾ سرخ ٿي مليل ھئي.

۲۳- مرشد مون کي اھڙي درياھ ۾ اچي ڌوڙو. جنھن نہ اُميد نہ خوف ۽ نہ نيڪي ۽ نہ

بدئي ھئي.

۲۴- منھنجي توجه ڦير سان منھنجي خاڪي ڄڻ ڪي گھر ڪري ڇڏي يا ٻين جنھن ڪري

جيڪي اصل ھيڻ سوئي ٿي پيم.

۲۵- منھنجي مرشد عبدالحق کان سواءِ. ٻي ڪنھن کي بہ منھنجي هن گردش جي

احوال جي خبر نہ ھئي.

۲۶- هن خاڪ جي مٺ کي تون پيرن ھيٺ آڻ. تہ پوءِ تون انھيءَ پاڪ ذات کي مليندين.

۲۷- پھرين تون هن مٽيءَ جي مٺ کي دور ڪر. جو اُتي ڌوڙو ھو ڇو پڙ ڌوڙا ھي ۽ خودي آھي.

۲۸- تنھن کان پوءِ ھو ٻئي ھڪ ثابت ٿي. تون انھيءَ ۾ ڪوشڪ گمان نہ ڪر.

- الف
۱۶۸. روشنی و آفتاب ست هر دو یک و نموداری است آن ملک و ملک
۱۶۹. بود در انا بود کردی ای پسر نابودی در بود آری بس
۱۷۰. نابودی را محو کن در بود شو اندرین بودن هم نابود شو
۱۷۱. پس بتا بود ز بودن سر بکش لذت آن باده یکبارگی بچشر
۱۷۲. مهریانی پیر خود کردم بیان صد توجه کرد او بر من عیان
۱۷۳. همچو پیر من نباشد در جهان فی برد از این مکان تا لامکان
کیستم من کیستم من کیستم - در تخت سر مانده ام تا چیتیم
۱۷۴. این وجودت خیمه گل ای پسر خیمه را کن پاره پاره سر به
۱۷۵. اندر آن خیمه بود شاه پاک بنگری چو بگذری از پشت خاک
۱۷۶. او توئی اندر میان فی دیگری بالیقین دان خویش را خود دیگر
۱۷۷. گاه بر عرصه زمین تو می روی گاه بر عرصه زمین تو می روی
۱۷۸. که گد اگر باد شاه گاهی دزیر گاهی در بان میثوی گاهی
۱۷۹. هر چه هست او توئی دیگر نیست جز تو گوئی در میان دیگر کسی
۱۸۰. مرغ خیالم این چنین پرواز کرد تا که اندر لامکان مارا بر

۱۲۸. سچ ۽ روشنيءَ جي هڪ آهن. جو اهو منڍڪان ملندڪي دس ۽ اچي ٿو.

۱۲۹. اي پٽ! تون هٿن کي ٺاهڻ ڪيو آئيني. هنن ٻن هٿن کي ڇڏي هٿن ۾ اچ.

۱۳۰. ٺاهڻ کي ڇڏي توهن ۾ آءُ. ۽ هن هٿن ۾ تون سمجھو ٺاهڻ جي وڃ.

۱۳۱. پوءِ نه هٿ کان هٿ ڏانهن سرمي ڪر. هڪ دفعو انهيءَ شراب جو مزو چڪي آس.

۱۳۲. مان پنهنجي مرشد جي مهرباني بيان ڪيم. جنهن مون تي سوين دفعه پنهنجو توجه فرمايو.

۱۳۳. منهنجي مرشد جهڙو دنيا ۾ ڪونه هوندو جنهن مون کي هن نيا کان لامڪان تي پهچايو.

مان ڪيرهان مان ڪيرهان. انهيءَ حيرت ۾ آهيان ته مان ڇا آهيان.

(سبق ۱۳)

۱۳۴. اي پٽ! هيءُ وجود خاڪو جو ٿيو آهي. انهيءَ ٽٽڻ کي ٽڪر ٽڪر ڪري ڇڏ.

۱۳۵. انهيءَ ٽٽڻ جي اندر پاڪ سلطان ويٺو آهي. جيڪڏهن تون انهيءَ خاڪو جو ٽٽڻ

کان اندر وڃين ته هو ڏسندڙين.

۱۳۶. اهو اندر تون پاڻ آهين پيو ڪونهي. انهيءَ تي يقين رک ته تون پاڻ کي ڏسندڙين.

۱۳۷. ڪڏهن تون آسمان تي گهمندو ٿو وڃين. ڪڏهن زمين تي ڊڪندو ٿو وڃين.

۱۳۸. ڪڏهن تون پنيو، ڪڏهن بادشاهه، ڪڏهن وزير ٿو وڃين، ڪڏهن درٻار

ٿو وڃين، ڪڏهن امير.

۱۳۹. جيڪي آهي سو تون آهين پيو ڪونهي. پلاڻ ڏاڏو ته تون کائڻ ۽ وڃڻ پيو ڪير آهي.

۱۴۰. منهنجي نياڻ جو پڪي موت کي اڏائي ڏيو ۽ وڃي مون کي لامڪان ۾ ڏياريو.

۱۸۱. بحر آن جا موج در موج آورد در میان امواج سالک ایزد
۱۸۲. موج زیرین می زند بالای سر موج بالائی زند و زیر تر
۱۸۳. نام آن دریائی باشد نار نور نعه میزد از و شو دور دور
۱۸۴. هر که از آنجا بگذرد از خود رود تا بسوزد یا گدازد سر و دبد
۱۸۵. گاه زیر گاه بالا میزند گاه در گرداب سرگردان کند
۱۸۶. بحر آن اعظم ندارد انتها نیست او را ابتدا و انتها
۱۸۷. بحر آن اعظم ندارد ساحلی موج آن باشد یکایک هائی
۱۸۸. این خیال موج شد در موج او جملگی یک موج گردیده نه دو
۱۸۹. هر کجا و هر کجا موج است او حاج آب روان شد سوسو
۱۹۰. این چنین هست گردش احوال ما در عیان نبود بیان این حال ما
۱۹۱. گردش احوال همین سازد بیان عاقبت اند جهان گردد عیان
۱۹۲. نیست جز در یار دان چیزی دگر موج او در موج می آرد بسر
۱۹۳. من در آن امواج موج گشتم ام موج خود گشتم ولی سر گشتم ام
۱۹۴. هر کجا و هر کجا در طرف موج است ما من روان آب بباشم حاجا

۱۸۱. اتي سمنڊ ۾ چولين تي چوليون چڙهن ٿيون. سالڪ کي انهن چولين ۾ وڃي ٿو سٽي.

۱۸۲. اهي چوليون هيٺ تي مٿي ٿيون ٿين. ۽ مٿان تي تر تائين ٿيون وڃين.

۱۸۳. انهيءَ درياءَ جونالو نار نور آهي. اهو درياءَ ڪڙڪا ٿو ڪري ته ڇهي پري ٿئي.

۱۸۴. جيڪو انهن چولين منجهان نڌهندو سو بي خود ٿيندو. يا سڙي ويندو يا فنا

ٿيندو يا وڃي سرڌ ميندو.

۱۸۵. ڪڏهن ترم ۾ ڇڪي ٿو ڪڏهن مٿي ٿو اچي. ڪڏهن ڦيرائي ڪن ڇڏي ٿو سٽي.

۱۸۶. انهيءَ ڇيڙي پايان جيڪا انتها ڪانهي. انهيءَ کي نڪارو آه ڪا ڇاڙي آه.

۱۸۷. انهيءَ بي پايان سمنڊ کي ڪو ڪنارو ڏئي ڪونهي. انهيءَ جون چوليون تمام هيٺ ناک

۱۸۸. منهنجي خيال انهن چولين ۾ چولي ٿي ڏيو. اهو سڀ هڪ چولي ٿي ڏئي بي نه رهي.

۱۸۹. ڄاڻي ڪاڻي انهيءَ جي لهر آهي. ڄاڻي ڪاڻي هر طرف اهوئي پائي وڃي ٿو.

۱۹۰. منهنجي حال اهڙي زگرش ۾ اچي ويو. جنهن جو بيان ظاهر ڪري نٿو سگهجي.

۱۹۱. منهنجي هن گردش جو احوال. نيٺ زماني ۾ ظاهر ٿيندو.

۱۹۲. هن وهندڙ درياءَ کي سواءِ ٻيو ڪجهه ڪونهي. اهو درياءَ چولين تي چوليون ٿو هڻي.

۱۹۳. مان انهن موجن اندر موج آهيان. مان خود موج ٿيو آهيان مگر مان حيرت ۾ آهيان.

۱۹۴. هر هنڌ هرجاءُ منهنجيون لهرون آهن. مان هر هنڌ اهو وهندڙ درياءَ آهيان.

۱۹۵. لذت و آگاهی در آنجایی شود
جایی جسم و جان آنجائی بود
۱۹۶. لذت و آگاهی ندانم تا کرا
نیت آنجائی سپهر چون و چرا
۱۹۷. اندرین حیرت بسی حیران شدم
همچو مرغی لامکان طیرانی شدم
۱۹۸. اندرین حیرت بسی افتاده ام
گرچه زین خنای نفس آزاده ام
۱۹۹. چند گفتم این اشارت بسی
تا نمی فهمد روز این هر کسی
۲۰۰. سپهر مار را راه نمونی کرده است
از همه خیالات دل را برده است
۲۰۱. جایی مرشد ما بود شهر دراز
پیر عبدالحق هادی مرفراز
۲۰۲. گر کسی یکبارگی اورا دیده است
خوش را از خویش او بکشد است
۲۰۳. شد خدائی بنده یک از بنندگان
سرمه چشمم خاکش آستان
۲۰۴. حنا کرد بی می کنم آن بارگاه
من عمام کمترم او بادشاه
۲۰۵. چند گویم نعت هادی باز بان
تا نمی آید سر اسر در بیان
۲۰۶. روشنائی بحر انجبر با قلم
در صفت آن شبه نمی آرند دم
۲۰۷. این گدا ز نامه کردم تمام
ختم گردیده کتاب والسلام
۲۰۸. آمده اینجا که سر خام شکست
در نوشتن هر چه بود آن نوشت
- کیستم من کیستم من کیستم
در تحسیر مانده ام تا چیتیم
- حققت

۱۹۵. لذت ۽ آگاهي اتي ٿي ٿي - جيتي جسم ۽ جهان جي جاءِ ناهي.

۱۹۶. لذت ۽ آگاهي ناچار ڪنهن کي آهي - اي پت ۽ اتي چون چرا جي جاءِ ناهي.

۱۹۷. مان انهيءَ حيرت ۾ حيران آهيان - مان لا مڪان جو اڏا مندر پڪي آهيان.

۱۹۸. مان انهيءَ ميوت ۾ گهڻو پيو آهيان - اڳوڻو مان هن خاصي پيچري کان آزاد آهيان.

۱۹۹. مان گهڻو ڪجهه پيو آهي ۽ گهڻائي اشارا ڏنا آهن - تڏهن به اهي راز رازن هن

ڪو سمجهي نٿو سگهي.

۲۰۰. منهنجي مرشد منهنجي رهنمائي ڪئي آهي - منهنجي دل کي سڀني خيالن کان آزاد ڪيو آهي.

۲۰۱. منهنجي مرشد جو ديرو درازن ۾ آهي - پير عبدالحق هادي وڏي شان وارو آهي.

۲۰۲. جيڪڏهن ڪنهن هنڪي هڪ دفعو ئي ڏٺو هوندو ته هن ڀاڱي پاڻ کان فدا ڪري ڇڏي ٿو.

۲۰۳. خدا جي هن جي غلامن مان هڪ غلام آهي - هن جي آستان جي مٿي منهنجي اکين جو سرمون آهي.

۲۰۴. مان هن جي درگاه جي مٿي پاڻ کي مڪيان ٿو - مان هڪ خيس غلام آهيان هو بادشاهه آهي.

۲۰۵. منهنجي مڪيتري به تعريف پنهنجي زبان ڪيا - تڏهن به هن جي تعريف پوري ٿي نه سگهندو.

۲۰۶. منهنجي مٿي ۽ وڏن قلم ٿيڻ - تب هن بادشاهه جي صفت پوري نه ٿيندي.

۲۰۷. هي گداز نامه مان پورو ڪيم - ڪتاب هينئر پورو (ختم) ڪيان ٿو ۽ سلام ڪيان ٿو.

۲۰۸. جڏهن هن منزل تي آيو ته قلم سرچي پيو - جيڪي به لکيو هو سو کي پورو ڪيم.

۲۰۹. ڪيرهان، مان ڪيرهان، مان ڪيرهان - انهيءَ حيرت ۾ آهيان ته مان ڇا آهيان.

نوٽ: هن ڪتاب ۾ سرمست پنهنجو خالص "خدا جي" ڏيکاريو آهي.

سچل سرمست

امن جو علمبردار

قرآن شريف ۾ نرمال آهي ته "الصلح خير" (آية ۵) معنيٰ صلح پوءِ آهي. انهيءَ قرآني تعليم مطابق هن رند عاشق جا خلق خدا کي تلقين ڪئي آهي سا قابل تحسين آهي. ڪاش جيڪڏهن انهيءَ تلقين جي تعميل ڪئي وڃي ته ملڪ منجهان جنگ جلد هميشه لاءِ ختم ٿي وڃي. پاڻ فرمائي ٿو.

۱- جنگ بامردان چه داري - جنگ کن بانفس خویش
نفس را شناس - در رحمت رحمان درآ

۲- از جنگ بجل بود حاصلت کند
مرد شو با صلح دم نئی همچو زنی بکار باش
۳- لطف کن خندان که بیگانه شود همچو غلام
نزد اعلیٰ و ادنیٰ، با عزت و ربابش
۴- خلق داری چون محمد با همه کن و ببری
تا شود تعریف تو چون طوطی المنقاری
۵- از دمی گله نیابی - مرعاد ویدر حق
چون خدا در همه دانی تا بدیه گواری باش
۶- همچو صوفی در همه داننده شد یک دست
کینه تعصب کافر - نسی سم انفار باش

عاشق رند کتان نه لپسین جي لپسین تو پوتل هوسین رب سبب

"سچل" عشق دي خبر تڏ اهو لپسین جڏ انهن صلح هوسین سڀ سبب

سراڻي

شهنشاهِ عشق

هيءُ مصنف اعظم پنهنجي ديوان اشڪار ۾ فرماي ٿو ته :-

۱۔ گردشِ احوال مارا۔ لامڪاني ڪردار است

بر درم، پنحو غلامان رسد کياني ڪردار است

معنى :- هن سرمستيءَ جي حالت مون کي لامڪان جي اعلى ترين منزل تي رسايو

نه آهي ۽ سوين شاهه منهنجي درجي غلامي ڪري رهيا آهن۔ يعني ته هيءُ بيشڪ

شهنشاهه آهي۔

۲۔ جرعهءِ نوشيده ام۔ خلعت بقا پوشيده ام

جوشيده ام خوشيده ام۔ زاهد چر دانند حال ما

معنى :- مان وحدت جي شراب جو پيئڻو آهي جنهن ڪري بقا پاڻهه جي اعلى

ترين منصب تي فائز آهيان۔ زاهد کي منهنجي هن جوش جولان ۽ موج مستيءَ جي حالت

جي ڪهڙي خبر ؟

۳۔ اين راه بکسي را اے زاهد اچر دان

زاور برسم رسیده نسرکه کياني

معنى :- اي زاهد ! تون هن طريقي کي هيچ سمجهين ٿو۔ مگر منهنجي سرتي شهنشاهي تاج

ڪيڏي آهي

عارف من مست شرابيم شرابيم شرابيم

سلطان جهانيم بنظر خلق حذر ايم

معنی :- مان وحدت جو شراب پي مست ٿيو آهيان - ليڪن مان جهان جو بادشاهه

آهيان اکر چه خلق جي نظري مان خراب آهيان .

۵ - اڃا به ميري دل چون من گدائي ميڪم

از گدائي در دعوالم يادشامي ميڪم

معنی :- اي دل ! تون چاڻي سڄي دنيا مان گد آهيان ؟ ليڪن مان انهي گدائي

پر پنهي جهانن جي بادشاهي ڪريان ٿو .

۶ - بگرهي نه اُفتاديم هرگز - جهان را ميڪم رهنائي

معنی :- مان گمراهه هرگز نه آهيان - ليڪن مان جهان جي رهنمائي ڪرڻا ايو آهيان .

۷ - لطف بر ماڪر وسيد المرسلين

کرد مارا از گروه عاشقين

۸ - از ستر وحدت مارا آگاه کرد

من گدا بودم و لے مارا شاه کرد

معنی :- سيد المرسلين صلي الله عليه وسلم مون تي پنهنجو قرب ڪري مون کي پنهنجي

عاشقن جي خاص گروهه ۾ شامل ڪيو آهي ۽ مون کي وحدت جي مخفي رازن ۽ موزن کان

آگاه ڪيو آهي ۽ مان گدا هيڻ مگر هن مون کي شاه بڻائي ڇڏيو آهي .

۹ - از يد ساقی کوثر جام خورده ام

نه ان سبب گوء سبقت برده ام

معنی :- مان ساقی کوثر جي هٿ مبارڪ کان جام پيئو آهي - جنهن ڪري

منهنجو سڀ کان وڌيڪ ۽ اعلى شان آهي .